

SUN'IY INTELEKTNING PEDAGOGIKA SOHASIDA O'RNI

Mirzaraximova Sevaraxon To'xtamurod qizi

Farg'ona Politexnika Instituti Akademik litseyi o'qituvchi

Temirov Iqboljon

Farg'ona Politexnika Instituti Akademik litseyi o'qituvchi

Omonillayeva Zebinso Omonillo qizi

Toshkent davlat Transport Universiteti akademik litseyi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola pedagogika sohasida suniy intellekt elementlaridan foydalanish va informatikadagi yangi innovatsion texnologiyalarni tadbiq etishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, texnologiya, pedagogika

Abstract: This article is aboutn the use of elements of artificial intelligence in the field of pedagogy and implementation of new innovative technologies in Informatics

Keywords: artificial intelligence, technology, pedagogy.

Ushbu maqolada pedagoglar o'z darslariga tayyorgarlik ko'rish uchun sun'iy intellektdan qanday foydalanishlari va o'z o'quvchilari uchun o'quv tajribasini optimallashtirish uchun darslarini qanday boyitishlari mumkinligini o'rganamiz.

Sun'iy intellekt — bu kompyuter tizimlarining inson aqlini takrorlashga intilishi bo'lib, o'rganish, qaror qabul qilish, tasvirlarni tahlil qilish, nutqni tanishish kabi ko'plab sohalarida qo'llaniladi. Ta'lim sohasida, ayniqsa matematika va informatika fanlarida, SI texnologiyalari o'quvchilarga ko'plab yangi imkoniyatlarni yaratadi, masalan, avtomatlashtirilgan o'qitish, shaxsiylashtirilgan yondoshuvlar va interaktiv o'quv vositalari.

Sun'iy intellek o'qituvchilarga o'z talabalari uchun shaxsiy ta'lim yo'llarini yaratishda yordam berishi mumkin. Sun'iy intellek vositalari yordamida o'qituvchilar sinfdagi har bir o'quvchining individual kuchli va qiyinchiliklarini aniqlashlari mumkin. Ushbu ma'lumotdan har bir talabaning o'ziga xos ta'lim traektoriyasiga mos keladigan maxsus mashqlar va mashg'ulotlarni taklif qilish uchun foydalanish mumkin.

Biz hammamiz bilamizki, vaqt har bir o'qituvchi uchun qimmatlidir. SI mashqlarni baholash va natijalarni tahlil qilish kabi ko'p vaqt talab qiladigan SI vazifalarni avtomatlashtirishga yordam beradi. Ushbu maqsadlar uchun sun'iy intellektdan foydalanib, o'qituvchilar pedagogikaga, o'z talabalari bilan muloqot qilishga va, albatta, o'qitishga ko'proq vaqt ajratadilar. Bundan tashqari, SI ilovalari talabalar erishgan natijalar asosida dars rejalarini tuzishi mumkin.

Hozirgi kunda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari dunyoning turli sohalariga, shu jumladan ta'limga ham jiddiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ta'lim tizimining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashish, yangi pedagogik yondoshuvlarni ishlab chiqish uchun SI imkoniyatlarini ishlatish o'zining dolzarbligini oshirmoqda. Sun'iy intellektning pedagogikaga ta'siri, o'quvchilarni rivojlantirish, o'qitish jarayonini optimallashtirish va ta'lim sifatini yaxshilashda sezilarli o'zgarishlarni keltirib chiqarishi mumkin. Ushbu maqolada SI ning ta'lim jarayonidagi o'rni va uning pedagogikaga ta'siri ko'rib chiqiladi.

Pedagoglar o'z darslarida SI ilovalaridan foydalanish o'quvchilarga interaktiv tarzda qiziqarli tarzda o'rganish va shu bilan strategiyalarni tezroq o'zlashtirish imkonini beradi. Buni, masalan, SI-ga asoslangan moslashuvchan o'yinlarni o'ynash orqali amalga oshirish mumkin; bu o'yinlar talabalarning ishlashiga qarab qiyinchiliklarini moslashtiradi va ularni doimo o'z darajasida qiyinlashtiradi. Quyida sun'iy intellektga asoslangan adaptiv dasturlarning ayrim misollari keltirilgan:

Prodigy Game: Prodigy Game-bu o'quvchilar o'yin muhitida o'rganadigan interaktiv matematik platforma. Shu tarzda, bolalar o'z darajasida qiyin vazifalar bilan shug'ullanadilar. <https://>

Zearn: Zearn o'yin orqali matematikani o'rganishni qo'llab-quvvatlash uchun interaktiv, moslashtirilgan darslarni taqdim etadi. Ilova individual va guruh ko'rsatmalarini taklif etadi.

SI ilovalari orasida taniqli bo'lgan ChatGPT, albatta, matematika darslarini tayyorlashga qiymat qo'shishi mumkin. ChatGPT tufayli o'qituvchilar samarali va individual dars rejasini tuzishda shaxsiy tavsiyalar va interaktiv yordam olishadi. ChatGPT-dan to'g'ri foydalanish maqsadli aralashuvlar va keng qamrovli qamrovni taklif etadi. Dinamik o'zgarishlar talabalar ehtiyojlariga moslashtirilgan yangi mashqlarni bajarishga imkon beradi va yangilanishlar va fikr-mulohazalar o'qituvchiga talabalarning rivojlanishini kuzatishga yordam beradi. Ushbu tadqiqot o'qituvchilar uchun samarali, keng qo'llaniladigan kasbiy rivojlanishni yaratish uchun SI texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlarini namoyish etadi. Bu juda muhim, chunki o'qituvchilar ko'pincha o'z bilimlari va o'qituvchilik mahoratini oshirish uchun yuqori sifatli malaka oshirish dasturlaridan foydalanish imkoniyatiga ega. Vaqt mojarolari yoki shaxsiy malaka oshirish dasturlaridan uzoq bo'lgan qishloq joylarida yashash o'qituvchilarga kerakli yordamni olishiga to'sqinlik qilishi mumkin.

Bundan tashqari, o'qituvchilar uchun mavjud bo'lgan ko'plab shaxsiy malaka oshirish dasturlari ishtirokchilarning o'qitish bilimlari va amaliyotini oshirishi, ammo talabalarning yutuqlariga unchalik ta'sir qilmasligi ko'rsatilgan.

Samarali malaka oshirish dasturlari o'qituvchilarga muammolarni hal qilish, talabalar ishini tahlil qilish va o'qitish amaliyotini kuzatish imkoniyatlarini o'z ichiga

oladi. O'qituvchilar, shuningdek, dastur fasilitatorlari tomonidan real vaqtda qo'llab-quvvatlanadi. Bu ko'pincha asenkron onlayn dasturlar uchun qiyin.

SI texnologiyalaridagi yutuqlar tadqiqotchilarga o'qituvchilar uchun ko'proq interaktiv, shaxsiylashtirilgan o'quv muhitini rivojlantirishga imkon beradi. Masalan, ChatGPT kabi generativ SI dasturlarida ishlatiladigan tilni qayta ishlash tizimlari ushbu dasturlarning o'qituvchilarning javoblarini aniqroq tahlil qilish va shaxsiylashtirilgan o'rganish imkoniyatlarini taqdim etish qobiliyatini yaxshilashi mumkin. Shuningdek, SI texnologiyalari biznikiga o'xshash dasturlarni tezroq ishlab chiqish uchun yangi o'quv materiallarini ishlab chiqish uchun ishlatilishi mumkin.

Eng muhimi, SI-ga asoslangan kasbiy rivojlanish dasturlari boy, real vaqtda o'zaro ta'sir ma'lumotlarini to'plashi mumkin. Bunday ma'lumotlar kasbiy rivojlanishdan o'rganish qanday sodir bo'lishini va shuning uchun dasturlarni qanday qilib samaraliroq qilish mumkinligini o'rganishga imkon beradi. O'qituvchilar malakasini oshirish uchun har yili milliardlab dollar sarflanishiga qaramay, tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilar malaka oshirish orqali qanday o'rganishlari hali yaxshi tushunilmagan.

Xulosa

Sun'iy intellektning ta'lim sohasiga ta'siri bugungi kunda sezilarli va kelajakda yanada katta o'zgarishlarga olib kelishi kutilmoqda. Shaxsiylashtirilgan o'qitish, o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlash, innovatsion o'qitish vositalari yaratish, va ta'lim sifatini oshirish kabi afzalliklar sun'iy intellektni pedagogik jarayonlarda ishlatishni juda jozibador qiladi. Ammo, texnologik cheklovlar, o'qituvchilarning tayyorgarligi va axborot xavfsizligi kabi muammolar ham dolzarb ahamiyatga ega. Shu bois, sun'iy intellektidan foydalanish pedagogikada samarali bo'lishi uchun etarli tayyorgarlik, resurslar va ehtiyotkorlik bilan yondoshuv talab etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. www.tdpu.uz – Nizomiy nomidagi TDPU rasmiy sayti
2. www.ziyou.net – Ziyonet axborot ta'lim portali
3. www.edu.uz – O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi portali
4. <http://www.ctc.msiu.ru/materials/Book1,2/index1.html>
5. http://www.ctc.msiu.ru/materials/CS_Book/A5_book.tgz
6. Qosimov S.S. Axborot texnologiyalari. – T.: Aloqachi, 2006 – 369 b.
7. Iskustvenniy intellekt: Sovremennye podxodi – A. Rassel i Norvig. – iz. PearsonPrentice Hall – 2009 – 1132p.